

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak šetrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravnalstvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Poščne hranilnice.

Nekaj novega dobijo prebivalci avstrijsko-ogerski, namreč poščne hranilnice, nemški „Postsparkassen“. Minister za trgovstvo je dotični črtež uže predložil državnemu zboru. Po tem črteži hoče vlada pouzročiti, da bi zamogel vsak svoje prihranjene denarje pri poštnem uradu obrestinosno vložiti. Ne bilo bi mu treba hoditi v sedanje hranilnice ali posojilnice.

Sedaj štejeemo blizu 4000 poštnih uradov; sčasoma bode pri vseh skrbljivo, da se bodo denarji prejemali in izplačevali ravno tako, kakor pri sedanjih hranilnicah. O svojem času podamo častitim čitateljem bolje na drobno posamezne točke nameravane postave o poštnih hranilnicah. Dnes omenimo le nekoliko to velevažno reč, da ljudje zazvedó, kaj se pripravlja.

Angleži so poščne hranilnice začeli snovati l. 1861. Uže v dveh letih je 320.000 strank ali vložiteljev bilo, ki so vložili 40 milijonov goldinarjev. Lani znašale so vse vloge 340 milijonov goldinarjev, a vložiteljev našteli so več kakor 2 milijona. Toliko srečni uspehi napotili so zaporedom ljudi in vlade, da so poščne hranilnice upejljali na Francoskem, v Belgiji, Hollandskem in Italijanskem.

Nekateri se bojijo pomnoženega števila poštnih uradnikov. To je prazen strah, le na Dunaji bo treba več uradnikov, drugod ladajo sedanji vse delo, ker je na mnogo pošť razdeljeno. Zopet drugi se bojijo za sedanje hranilnice in posojilnice. Pravijo, da bodo mnogi iz njih denarje svoje vzeli in jih poštnim hranilnicam izročili. Tega se ni bati, kajti poščne hranilnice bodo veliko menje obresti dajale. Skušnje na Angleškem kažejo tudi, da stare hranilnice in posojilnice zavoljo poštnih hranilnic ne pridejo v nobene zadrege ali škodo. Vlagatelj pri poštnih hranilnicah so zelo drugi ljudje od onih, ki svoje denarje nosijo v stare hranilnice in posojilnice. Ti so večjidel premožniki, oni pa bolje siromašni ljudje, ki ne utegnejo vsaki čas v hranilnico leteti pa tudi večjih zneskov ne

zmorejo in pogosto dalje po svetu potujejo. Tem je toraj prilično, da zamorejo pri vsakej pošti prihranjene denarje vložiti ali vzdignoti. Sedaj je od 22,493 srenj 22,169, ki nimajo nobene hranilnice. Z uvedenjem poštnih hranilnic bi se število vseh takšnih denarstvenih zavodov pomnožilo do 4317. Tako bi marsikdo priložnost dobil, da pridobljene denarje ne zapravi, ampak obrestinosno v hranilnici založi. Iz te jih ne vzame lahko brez skrajne sile in to je uzrok, da se ljudje vadijo varčni biti, štediti, redno in trezno živeti ne pa lehkomišelnó vse precej zapraviti. Takšnih in podobnih dobrot si obetajo od poštnih hranilnic. Želeti je, da se uresničijo. Vendar to morajo skušnje pokazati. Hvalile so se poščne hranilnice uže dovoljno!

Dr. Bleiweisov pogreb.

Slovenci so svojega očeta dostojno pokapali. Okolo 20.000 ljudi posodilo mu je do groba zadnjo pot. Zastopnikov je prišlo iz vseh slovenskih pokrajin, le iz Ogerske, Italijanske in žali Bog tudi iz Koroške ni bilo nikogar. Pogreb je bil vsakako sijajen. Ljubljana ga ne vidi kmalu jednakega. Vencev smo našteli 140. Pravi se nam, da se je ob štirih začelo zvoniti po celi deželi Kranjski. Ob isti uri se je prižgala po mestu plinova svečava. Sprevod se je vršil v sledečem redu: Najpred je prišlo 30 črno oblečenih pogrebcev s črno zastavo. Potem godba. Potem so usmiljene sestre iz sirotišča vodile svoje dečke in dekleta. Ljubljanski gimnazijalci so nosili več lepih vencev, ter se pogreba v obilnem številu vdeležili. Za šolsko mladino so stopali „sokoli“ in nosili 35 vencev. Za sokolci je hodila č. duhovščina, našteli smo kakih 50 gospodov, brez tistih, ki so spremljali trugo v ornatu. Potem so prišle razne družbe z venci in zastavami. Veterani so bili v obilnem številu zastopani, ravno tako društvo katoliških rokodelcev, oboji z zastavama. Deputacije iz dežele so v vrsti hodile ali z venci ali zastavami. Najlepše vence so nosili Hrvati;

te vence so ljudje še dopoldne v čitalnico gledat hodili; venci so bili iz lavorjevih listov in iz krasnih kamelij, pri njih pa široki svilnati trakovi z zlatimi franžami. Poslani so bili ti venci od zagrebskega „sokola“, od pevcev hrvaških (društvo „Kolo“), od študentov viših šol, od akademije znanosti in umetnostij ter od „matice hrvatske“. Krasni venci delajo Hrvatom čast in nas veselijo, da zamoremo reči, da se je ravno hrvaški narod z največjim sočutjem udeležil slovesnega sprevoda. Iz tega vidimo, kje imamo dejansko podporo pričakovati.

Za veterani in požarno stražo so prišle ljubljanske gospice in gospe, črno oblečene. Za temi en del bogoslovcev; potem o. frančiškani. Ljubljansk meščan (g. Bregant) je nosil pokojnega rede na blazini (Franc Jošefov red, potem železne krone in ruski Vladimirov red). Zdaj je prišlo kakih 30 bogoslovcev, ki so celo pot kaj lepo peli žalostinke. Potem mnogo duhovščine z mrličem. Trugo so nosili kmetje; pri njih mnogo svetilcev. Za trugo so hodili odlični gospodje, deželni predsednik, čast. gospod knezoškof, gosp. deželni glavar dva generala, mnogo korarjev itd. Kmalo za njimi so prišli pevci ljubljanske čitalnice. Iz raznih korporacij smo jih razločili: uradnike, učitelje, profesorje, advokate, zdravnike, deželne poslance, uradnike, meščane itd. Gledajočega ljudstva je bilo silno mnogo po vseh ulicah, koder je sprevod šel gori do sv. Krištofa. Na mirodvoru je bila gnječja velika, vendar se ni nobena nesreča zgodila. Na tisoče je bilo ljudstva, pa vse je postalo mirno, ko je g. Svetec, poslanec iz Litije, govoril nagrobni govor, povdarjal zasluge in čednosti pokojnega voditelja in stavil ga mladim v izgled. Pevci pa so dve pesmi nagrobnici kaj lepo zapeli. Tako je bil končan otožni dan. Oča dr. Bleiweis je ostal sam na mirodvoru, mi drugi pa smo šli v mesto nazaj. Spominjali pa se ga bodo še čez sto in sto let, kolikor časa bo kaj Slovanov na svetu.

Iz Štajerskega so se udeležili mariborski, celjski, brežiški, žavski, grižki, laški, videmski, ljubomerski domoljubi, namreč dr. Dominkuš, dr. Radaj, dr. Ulrih, dr. Pajek, kanonik Herg, kanonik Žuza, dr. Jos. Serbec, prof. Krušič, Žičkar, Reich, Perc, Likar, župnik Ripšl, trgovec Širec, dr. Tanšek, dr. Mravljak, Gomilšak. Vence poslali so: Žavski trg, breški okraj, Mozirčani, ljubomerska čitalnica, mariborska čitalnica, sevniški rodoljubi, Triglavl z Gradca, celjski Slovenci, ptujška čitalnica, štaj. deželni poslanci, rodbina Dominkuševa; v telegramih spominjali so se ranjkega: župnik Hašnik, čitalnica, trg in okr. odbor v Gornjemgradu, Ormož (Sloga), Solčava, Maribor (gimnazijalci), trg in čitalnica v Mozirji, Gradec (Triglavl), Brežice (Tanšek), Ptuj (dr. Gregorič), Konjice (dr. Prus), Središče (Čagran in rodoljubi) Slov. Gradec (dr. Šuc), Ormož (Majhenič, Kobič), gornja Savinjska dolina (Jeraj, Žager, Turnšek), Doberna (kanonik Juvančič).

Korošci so poslali vence (čitalnica v Celovci) telegram (odbor družbe sv. Mohorja) in g. Komelj Sočebranski.

Gospodarske stvari.

Splošni nauki gospodarski.

14. Ogibaj se pravd! Pravde so nže mar-sikaterega dobrega kmeta pokopale. „Boljša kratka sprava, kakor dolga pravda“, je stara poslovica. A jaz še celó rečem: „Boljši je, da pravičnik malo škodo trpi, kakor, da krivičnik dolgo pravdo izgubi“. Pri pravadah imajo navadno le drugi dobiček, samo tisti ne, kateri se v pravde spušča. Koliko potov imaš, kadar se tožiš, koliko ti je treba kolekov (štampeljnov) plačevati, in koliko ti odvetnik zaračuni! In če si pravdo dobil, vprašam te, ali ti bode tvoj nasprotnik mogel poplačati vse troške, ves trud, jezo in prepir? Nikoli ne! Zato Ti svetujem: Poravnaj se na lep način s svojim dolžnikom ali s svojim upnikom, z razžaljivcem in razžaljencem. Le ne pravdaj se nikar!

15. Napreduj in uči se! „Kakor so delali moj oče, ki so bili imovit in pameten mož, tako hočem delati tudi jaz“. Tako čujemo izgovarjati se kmeta, kadar se mu kaj novega v kmetijstvu in gospodarstvu priporoča. Ne misli, dragi moj, da Ti gospodje, knjige, novine, kaj novega le samo za kratek čas priporočajo. Da se knjige, novine spisujejo, to prizadeva dotičnim pisateljem mnogo truda, pa oni Ti v njih dobrih svetov ponujajo le iz ljubezni do tebe in do splošne domovine. Ti rojaki bi naposled pustili, da bi ti po starem svoje polje, svoj vinograd obdeloval, ako bi še stari časi bili, ako bi še veljale stare navade in šege, stare noše in stari nizki davki. Ali na svetu se je vse izpremenilo, vse podražalo. Davke so povišali, zavoljo tega se ti pa svetuje, da tudi svoje gospodarstvo takó preurediš, da bi z njim ložje zadostoval dandanašnjim terjatvam. Zavoljo tega premišljuj naprej sam, kako bi si svoje dohodke na pošten način pomnožil, in opazuj tudi drugod, pri sosedu, pri umnih kmetovalcih, pri glasovitih gospodarjih, kako kmetujejo in gospodarijo. Hodi tudi poslušat v kmetijske zборе ali v šole, kjer se o kmetijstvu prodava. Čitaj kmetijske bukve in kmetijske novine, posebno „Gosp.“, v katerem za majhen denar velike kupe dobrih naukov dobiš.

16. Računi in zapisuj o vseh gospodarskih opravilih in pridelkih! Ako hočeš pravo ceno svojim pridelkom znati, preračuniti imaš vse, koliko te stane, sême, gnoj, setev, obdelovanje, žetež in spravlanje pridelkov. Ker pa vsega tega v glavi obdržati ne moreš, zato si to zapisuj. Zaznamovaj si tudi, kakošne letine so bile, zapiši si, koliko si pridelal iz tega in tega semena pri takem in takem obdelovanju, koliko pa iz drugega semena pri drugačnem obdelovanju.